

HỒ NGỌC KHẢI – NGUYỄN THỊ TỐ MAI (đồng Tổng Chủ biên)
NGUYỄN VĂN HẢO (Chủ biên)
LƯƠNG DIỆU ÁNH – NGUYỄN ĐĂNG BỬU
TRẦN ĐỨC LÂM – PHẠM GIA HOÀNG MY

ÂM NHẠC

7

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

HỒ NGỌC KHẢI – NGUYỄN THỊ TỐ MAI (đồng Tổng Chủ biên)
NGUYỄN VĂN HẢO (Chủ biên)
LƯƠNG ĐIỆU ÁNH – NGUYỄN ĐĂNG BỬU
TRẦN ĐỨC LÂM – PHẠM GIA HOÀNG MỸ

ÂM NHẠC

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

*Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam xin trân trọng cảm ơn
các tác giả có tác phẩm, tư liệu được sử dụng, trích dẫn
trong cuốn sách này.*

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Chủ tịch Hội đồng Thành viên NGUYỄN ĐỨC THÁI
Tổng Giám đốc HOÀNG LÊ BÁCH

Chịu trách nhiệm nội dung:

Tổng Giám đốc HOÀNG LÊ BÁCH

Biên tập nội dung: NGUYỄN ĐĂNG BỬU – VÕ ĐỨC DI LINH

Biên tập mỹ thuật: ĐẶNG NGỌC HÀ

Minh họa: BAN KÍ – MĨ THUẬT 1

Trình bày bìa: THÁI HỮU DƯƠNG

Sửa bản in: NGUYỄN ĐĂNG BỬU

Chế bản: CÔNG TY CỔ PHẦN DỊCH VỤ XUẤT BẢN GIÁO DỤC GIA ĐỊNH

Bản quyền © (2021) thuộc Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.

Xuất bản phẩm đã đăng ký quyền tác giả. Tất cả các phần của nội dung cuốn sách này đều không được sao chép, lưu trữ, chuyển thể dưới bất kì hình thức nào khi chưa có sự cho phép bằng văn bản của Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.

ÂM NHẠC 7

Mã số:

In bản, (QĐ in số) khổ 19 x 26,5 cm.

Đơn vị in:

Cơ sở in:

Số ĐKXB:

Số QĐXB: ... ngày ... tháng ... năm 20...

In xong và nộp lưu chiểu tháng ... năm 20...

Mã số ISBN:

Lời nói đầu

Sách giáo khoa **Âm nhạc 7 – Bộ Chân trời sáng tạo** được biên soạn theo Chương trình giáo dục phổ thông môn Âm nhạc năm 2018 với các mạch nội dung chính là: *Hát, Nhạc cụ, Đọc nhạc, Lí thuyết âm nhạc, Thường thức âm nhạc* và *Nghe nhạc*. Các bài học trong sách được xây dựng trên nguyên tắc lấy hoạt động thực hành để hình thành kiến thức và phát triển kĩ năng.

Sách giáo khoa **Âm nhạc 7** có 8 chủ đề, bao gồm: *Vui mùa khai trường, Gia đình yêu thương, Nhớ ơn thầy cô, Em yêu dân ca, Mùa xuân tươi đẹp, Giai điệu vùng cao, Âm nhạc bốn phương, Giai điệu cuộc sống*. Mỗi chủ đề chuyển tải những nội dung học tập hấp dẫn, hình ảnh minh họa sinh động; chứa đựng các giá trị văn hoá âm nhạc dân tộc và thế giới. Với mục tiêu phát triển phẩm chất, năng lực chung và năng lực âm nhạc đặc thù, sách là người bạn đồng hành giúp học sinh hoàn thiện nhân cách, hình thành và nuôi dưỡng trong các em tình yêu âm nhạc sâu sắc, thị hiếu thẩm mĩ âm nhạc lành mạnh.

Chúc các em có một năm học thành công!

Nhóm tác giả

HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG SÁCH

Sách có 8 chủ đề, mỗi chủ đề thường có các nội dung sau:

 NHẬN DIỆN – KHÁM PHÁ	Hoạt động giúp học sinh nhận diện và khám phá nội dung của chủ đề; tạo hứng thú để học các mạch nội dung tiếp theo.
 HÁT	Nội dung giúp học sinh phát triển kỹ năng ca hát.
 NHẠC CỤ	Nội dung giúp học sinh phát triển kỹ năng chơi nhạc cụ. Sách biên soạn cho nhạc cụ tiết tấu, sáo recorder và kèn phím. Tùy theo điều kiện của từng trường, có thể lựa chọn một trong hai nhạc cụ sáo recorder hoặc kèn phím, hay có thể thay bằng nhạc cụ khác cho phù hợp.
 ĐỌC NHẠC	Nội dung giúp học sinh phát triển kỹ năng đọc nhạc.
 LÍ THUYẾT ÂM NHẠC	Nội dung giúp học sinh nhận biết các kí hiệu trên bản nhạc.
 THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC	Nội dung giúp học sinh hiểu biết các kiến thức âm nhạc phổ thông.
 NGHE NHẠC	Nội dung giúp học sinh tiếp nhận và cảm thụ âm nhạc thông qua nghe tác phẩm/ trích đoạn tác phẩm.
GỐC ÂM NHẠC	Phần để học sinh tự học hoặc giáo viên có thể lựa chọn để đưa thêm vào các mạch nội dung bài học (nếu thấy cần thiết) cho phù hợp với năng lực học sinh.

Hãy bảo quản, giữ gìn sách giáo khoa để dành tặng các em học sinh lớp sau

MỤC LỤC

Nội dung	Trang
Lời nói đầu	3
Hướng dẫn sử dụng sách	4
Chủ đề 1: Vui mùa khai trường	6
Hát: Bài hát <i>Vui đến trường</i>	7
Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 1	8
Sáo recorder: Bài thực hành số 1	9
Kèn phím: Bài thực hành số 1	9
Lí thuyết âm nhạc: Dấu nhắc lại, khung thay đổi, dấu quay lại	9
Đọc nhạc: Bài đọc nhạc số 1	10
Chủ đề 2: Gia đình yêu thương	12
Hát: Bài hát <i>Niềm vui gia đình</i>	13
Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 2	14
Sáo recorder: Bài thực hành số 2	15
Kèn phím: Bài thực hành số 2	16
Lí thuyết âm nhạc: Kí hiệu để tăng trường độ nốt nhạc	16
Thường thức âm nhạc: Một số thể loại ca khúc	17
Nghe nhạc: Nghe bài hát <i>Ru con</i>	
Chủ đề 3: Nhớ ơn thầy cô	20
Hát: Bài hát <i>Lời cô</i>	21
Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 3	22
Lí thuyết âm nhạc: Nhịp lấy đà	22
Đọc nhạc: Bài đọc nhạc số 2	23
Thường thức âm nhạc: Nhạc sĩ Hoàng Vân	23
Nghe nhạc: Nghe bài hát <i>Bài ca người giáo viên nhân dân</i>	
Chủ đề 4: Em yêu dân ca	26
Hát: Bài hát <i>Lí đĩa bánh bò</i>	27
Sáo recorder/ Kèn phím: Bài thực hành số 3	28
Đọc nhạc: Bài đọc nhạc số 3	28
Thường thức âm nhạc: Dân ca một số vùng miền Việt Nam	29

Nội dung	Trang
Chủ đề 5: Mùa xuân tươi đẹp	32
Hát: Bài hát <i>Mùa xuân cho em</i>	33
Lí thuyết âm nhạc: Một số thuật ngữ về nhịp độ	34
Đọc nhạc: Bài đọc nhạc số 4	34
Thường thức âm nhạc: Nhạc sĩ Đỗ Nhuận	35
Nghe nhạc: Nghe bài hát <i>Việt Nam quê hương tôi</i>	
Chủ đề 6: Giai điệu vùng cao	38
Hát: Bài hát <i>Vùng cao quê em</i>	39
Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 4	39
Sáo recorder: Bài thực hành số 4	40
Kèn phím: Bài thực hành số 4	41
Thường thức âm nhạc: Giới thiệu một số nhạc cụ dân tộc miền núi phía Bắc	41
Nghe nhạc: Nghe tác phẩm <i>Xuân về trên bản Mèo</i>	
Chủ đề 7: Âm nhạc bốn phương	44
Đọc nhạc: Bài đọc nhạc số 5	45
Hát: Bài hát <i>Cuộc đời tươi đẹp (Proud of you)</i>	
Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 5	46
Lí thuyết âm nhạc: Một số kí hiệu, thuật ngữ về sắc thái cường độ	47
Thường thức âm nhạc: Nhạc sĩ Ludwig van Beethoven	47
Nghe nhạc: Nghe trích đoạn <i>Giao hưởng số 5</i>	
Chủ đề 8: Giai điệu cuộc sống	50
Hát: Bài hát <i>Khúc hát chim sơn ca</i>	51
Sáo recorder: Bài thực hành số 5	52
Kèn phím: Bài thực hành số 5	52
Thường thức âm nhạc: Giới thiệu nhạc cụ phương Tây	53
Nghe nhạc: Nghe trích đoạn <i>Asturias</i>	
Giải thích thuật ngữ	56

Chủ đề

1

VUI MÙA KHAI TRƯỜNG

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca và tính chất vui tươi, trong sáng của bài *Vui đến trường*
- **Nhạc cụ:** Biết sử dụng nhạc cụ gõ để đệm cho bài *Vui đến trường*; thực hiện được nốt Mi trên sáo recorder hoặc các nốt đã học trên kèn phím
- **Lí thuyết âm nhạc:** Nhận biết được ý nghĩa của dấu nhắc lại, khung thay đổi, dấu quay lại
- **Đọc nhạc:** Đọc đúng cao độ, trường độ *Bài đọc nhạc số 1*; vận dụng được dấu nhắc lại, khung thay đổi vào thực hành đọc nhạc

NHÂN DIỆN –
KHÁM PHÁ

- Hát một bài hát về mái trường mà em đã được học, kết hợp vận động (vỗ tay, giậm chân,...)

HÁT

VUI ĐẾN TRƯỜNG

Vui tươi, hồn nhiên

Nhạc và lời: Lê Quốc Thắng

Vui đến trường lòng rộn ràng như hoa nở. Hương thơm ngọt
 ngào từng góc phố thân quen. Nụ hoa xinh tươi trong từng chiếc lá
 nhỏ. Như lời thầy cho em những ước mơ. Cây xanh
 xanh trong nắng ấm ban mai. Bước chân nhẹ em vui đi đến
 trường. Chim reo vang bao khúc hát liu lo. Dưới mái
 trường là khoảng trời thân thương. La la la la la la la la
 la
 la. Dưới mái trường là khoảng trời thân thương.

Tìm hiểu bài hát

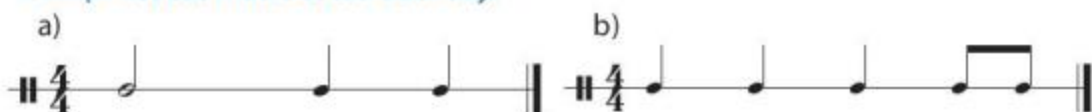
Ca khúc *Vui đến trường* có cấu trúc hai đoạn nhạc, đoạn 1 từ "*Vui đến trường...*" đến "*...cho em những ước mơ.*", đoạn 2 từ "*Cây xanh xanh...*" đến "*...khoảng trời thân thương.*"; từ "*La la la...*" đến hết là đoạn 2 được nhắc lại có thay đổi. Với tiết tấu rộn ràng, giai điệu vui tươi, lời ca trong sáng, bài hát thể hiện niềm hân hoan của các em học sinh khi tới trường.

- Nghe bài hát và nêu cảm nhận của em
- Hát bài *Vui đến trường* với tính chất vui tươi, hồn nhiên
- Hát kết hợp vận động theo nhạc

I. Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 1

1. Nhận xét các mẫu tiết tấu dưới đây:

2. Luyện tập hai mẫu tiết tấu trên với nhạc cụ gõ theo các bước sau:

- Đọc tiết tấu
- Gõ tiết tấu

3. Sử dụng các nhạc cụ gõ để hoà tấu 2 mẫu tiết tấu trên

4. Gõ đệm

- Sử dụng nhạc cụ gõ, lựa chọn 1 trong 2 bè để đệm cho bài hát *Vui đến trường*

Vui đến trường lòng rộn ràng như hoa nở. Hương thơm ngọt...

Chân trời sáng tạo

- Vận động cơ thể theo mẫu trên để đệm cho bài hát

II. Sáo recorder: Luyện tập thổi nốt Mi

1. Ôn lại các nốt đã học

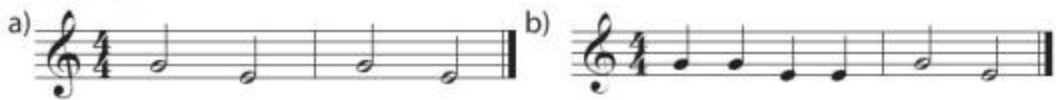

2. Cách bấm nốt Mi

Nốt Mi:
tay trái bấm lỗ 0, lỗ 1, lỗ 2 và lỗ 3;
tay phải bấm lỗ 4 và lỗ 5.

3. Luyện tập

Bài thực hành số 1

III. Kèn phím: Thổi các nốt Đô, Rê, Mi, Pha, Son, La

1. Ôn lại vị trí các nốt nhạc

2. Luyện tập

Bài thực hành số 1

Dấu nhắc lại, khung thay đổi, dấu quay lại

1. Tìm hiểu dấu nhắc lại, khung thay đổi

a. Dấu nhắc lại, khung thay đổi:

Dấu nhắc lại: Được sử dụng khi cần nhắc lại một đoạn nhạc hoặc toàn bộ tác phẩm (thường là tác phẩm nhỏ). Kí hiệu $\parallel : : \parallel$

Trình tự thực hiện: 1 - 2 - 3 - 2 - 3 - 4

(Xem cách sử dụng dấu nhắc lại ở bài Vui đến trường)

Khung thay đổi: Được dùng khi có sự thay đổi ở cuối phần nhắc lại. Kí hiệu $\boxed{1.} \boxed{2.}$

Trình tự thực hiện: 1 - 2 - 3 - 4 - 1 - 2 - 5 - 6

(Xem cách sử dụng khung thay đổi ở bài *Vui đến trường*)

b. Dấu quay lại Segno:

Dấu Segno có kí hiệu S . Để nhắc lại một đoạn nhạc hay toàn bộ tác phẩm người ta dùng dấu S . Khi gặp bản nhạc có dấu này, thực hiện đến dấu S thứ hai ta quay lại từ dấu S thứ nhất. Nếu không có dấu thứ nhất thì quay lại từ đầu và kết thúc ở chỗ có 2 vạch kép kèm chữ Fine (hết).

Trình tự thực hiện: a - b - a

2. Xác định trình tự thực hiện trong *Bài đọc nhạc số 1*

ĐỌC NHẠC

Bài đọc nhạc số 1

(trích Giai điệu Ireland)

Moderato (vừa phải)

1. Tìm hiểu và nhận xét *Bài đọc nhạc số 1*
2. Đọc gam Đô trưởng và các âm ổn định của gam

3. Đọc quãng 2 theo gam Đô trưởng

4. Đọc quãng 3 theo gam Đô trưởng

5. Luyện tập âm hình tiết tấu

6. Đọc Bài đọc nhạc số 1; thể hiện tính chất trong sáng

GỐC ÂM NHẠC

1. Em hãy cùng bạn hát kết hợp đánh nhịp $\frac{4}{4}$ cho bài hát Vui đến trường.

2. Thực hiện tiết tấu dưới đây bằng các nhạc cụ gõ hoặc vận động cơ thể.

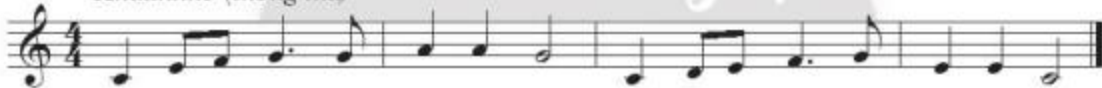
3. Đọc tiết tấu và thể hiện giai điệu dưới đây bằng sáo recorder.

Andantino (thong thả)

4. Đọc tiết tấu và thể hiện giai điệu dưới đây bằng kèn phím.

Andantino (thong thả)

5. Đánh nhịp $\frac{4}{4}$ cho Bài đọc nhạc số 1.

Nếu mỗi người luôn mong muốn
phát triển sự say mê học tập của bản
thân, thì họ sẽ không ngừng lớn lên
trong cuộc sống.
Anthony J. D'Angelo

Chủ đề

2

GIA ĐÌNH YÊU THƯƠNG

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca và tính chất vui tươi, trong sáng, dịu dàng của bài *Niềm vui gia đình*
- **Nhạc cụ:** Biết sử dụng nhạc cụ gõ để đệm cho bài *Niềm vui gia đình*; thực hiện được nốt Rê trên sáo recorder hoặc nốt Si, Đô và kĩ thuật chuyển đổi ngón tay trên kèn phím
- **Lí thuyết âm nhạc:** Nêu được tác dụng của dấu nối, dấu chấm dôi, dấu miêng nhịp và vận dụng vào thực hành âm nhạc
- **Thường thức âm nhạc:** Nhận biết và nêu được những đặc điểm chính của các thể loại ca khúc: hành khúc, trữ tình, hát ru và nghi lễ
- **Nghe nhạc:** Cảm nhận được tính chất âm nhạc của bài *Ru con (Lullaby)*

NHẬN DIỆN –
KHÁM PHÁ

- Nghe và vận động theo nhạc bài *Niềm vui gia đình* của Hoàng Vân
- Hãy kể tên một số bài hát về gia đình mà em biết

NIỀM VUI GIA ĐÌNH

Nhanh, vui, dịu dàng

Nhạc và lời: Hoàng Vân

Tổ ấm gia đình không gì sánh được, còn trong kí ức
 bao nhiêu buồn vui. Tình thương của mẹ cùng lời cha dặn,
 một mai vững bước cho con vào đời.
 Bên nhau vui ca hát ca hát. Hoa đưa hương thơm ngát thơm ngát.
 Mong ước cho tình thân gia đình, qua tháng năm càng thêm mặn nồng.
 Hãy vững tin tình yêu gia đình, trong trái tim và trong nụ cười.

Tìm hiểu bài hát

Niềm vui gia đình là một trong những ca khúc viết về chủ đề gia đình. Bài hát có cấu trúc hai đoạn nhạc, đoạn 1 từ "Tổ ấm gia đình..." đến "...cho con vào đời.", đoạn 2 từ "Bên nhau vui ca hát..." đến hết. Với giai điệu trong sáng, vui tươi, dịu dàng, bài hát nói lên niềm hạnh phúc của cuộc sống, nhắn nhủ mọi người biết yêu thương, trân trọng gia đình.

- Nêu cảm nhận của em về bài hát *Niềm vui gia đình*
- Em cần làm gì để thể hiện sự kính yêu và tôn trọng cha mẹ?

I. Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 2

1. Nhận xét các mẫu tiết tấu dưới đây:

2. Luyện tập hai mẫu tiết tấu trên với nhạc cụ gõ theo các bước sau:

- Đọc tiết tấu
- Gõ tiết tấu

3. Sử dụng các nhạc cụ gõ để hoà tấu 2 mẫu tiết tấu trên

4. Gõ đệm

- Sử dụng nhạc cụ gõ đệm theo mẫu dưới đây hoặc lựa chọn 1 trong 2 bè để đệm cho bài hát *Niềm vui gia đình*

Tổ ấm gia đình không gì sánh được...

- Vận động cơ thể theo mẫu trên để đệm cho bài hát

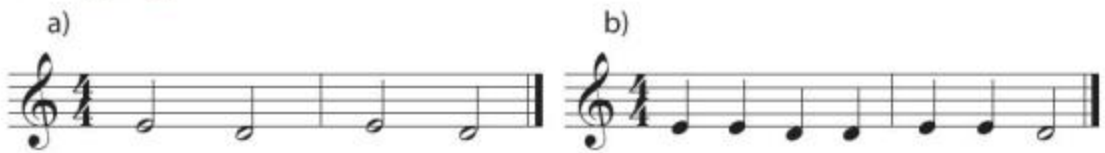
II. Sáo recorder: Luyện tập thổi nốt Rê

1. Cách bấm nốt Rê

Nốt Rê:
tay trái bấm lỗ 0, lỗ 1, lỗ 2 và lỗ 3;
tay phải bấm lỗ 4, lỗ 5 và lỗ 6.

2. Luyện tập

Bài thực hành số 2

BẮC KIM THANG

(Trích)

3. Thể hiện Bài thực hành số 2 với tính chất nhẹ nhàng trong sáng

III. Kèn phím: Luyện tập nốt Si, Đô và kĩ thuật chuyển đổi ngón tay

1. Vị trí nốt Si và Đô trên kèn phím

- Quan sát và nhận biết vị trí nốt Si, Đô
- Giới thiệu cách bấm nốt Si, Đô

2. Kĩ thuật chuyển đổi ngón tay

- Luyện chuyển đổi ngón tay đi lên và đi xuống trong một quãng 8, bắt đầu từ nốt Đô

Hình 1:

Hình 2:

3. Luyện tập chạy gam Đô trưởng

Bài thực hành số 2

Moderato (vừa phải)

1 2 3 1 2 3 4 5 2 3 2 1 3 2 4 2 1

Kí hiệu để tăng trường độ nốt nhạc

1. Tìm hiểu các kí hiệu để tăng trường độ nốt nhạc

Kí hiệu để tăng trường độ nốt nhạc gồm có: dấu nối, dấu chấm dôi, dấu miễn nhịp.

a. Dấu nối: kí hiệu \smile hoặc \frown , là dấu có hình vòng cung nối liền độ dài của những nốt nhạc có cùng cao độ đặt cạnh nhau. Độ dài của những nốt nhạc nằm trong dấu nối bằng tổng số độ dài của các nốt được nối liền.

Ví dụ:

$$2 \text{ phách} + 2 \text{ phách} = 4 \text{ phách}$$

b. Dấu chấm dôi: kí hiệu (\cdot), là một dấu chấm đặt cạnh bên phải nốt nhạc, có tác dụng kéo dài thêm một nửa giá trị trường độ của nốt đó.

Ví dụ:

a) $\text{dotted quarter} = \text{quarter} + \text{eighth}$ b) $\text{quarter} = \text{eighth} + \text{eighth}$

c. Dấu miễn nhịp (fermata): kí hiệu \frown hoặc \smile , có hình nửa vòng tròn nhỏ với một dấu chấm ở giữa. Dấu miễn nhịp được đặt ở trên hoặc dưới nốt nhạc, cho phép tăng độ dài của nốt đó không theo quy định số phách trong nhịp mà theo tính chất tác phẩm và cảm xúc của người thể hiện.

Ví dụ: Trích bài hát *Đường chúng ta đi* – nhạc: Huy Du, lời thơ: Xuân Sách

...Miền Nam! Miền Nam! Nghe từng tiếng vang vang.

Trong ví dụ trên đây, nốt Rê đen được ngân dài theo tình cảm và cách hát của từng người.

2. Xác định các kí hiệu để tăng trường độ nốt nhạc trong bài hát *Niềm vui gia đình*

Một số thể loại ca khúc

Trong âm nhạc, ca khúc là một thể loại nhạc hát thường có cấu trúc ngắn gọn, mang tính phổ cập, gần gũi và dễ đến được với quần chúng nhất. Ca khúc lại được chia thành nhiều thể loại khác nhau: trữ tình, hành khúc, hát ru, hát nghi lễ,...

1. Tìm hiểu một số thể loại ca khúc

a. Thể loại hành khúc: là những bài hát có nhịp độ vừa phải, tiết tấu phù hợp với nhịp đi; giai điệu thường mạnh mẽ, hào hùng; lời ca biểu đạt sự kêu gọi hay thúc giục tinh thần chiến đấu.

Thể loại này xuất hiện ở Việt Nam từ những năm nửa đầu của thế kỉ XX, có sự tiếp thu, cải biến từ hành khúc châu Âu. Những bài hành khúc tiêu biểu như: *Cùng nhau đi hồng binh* (Đình Nhu), *Lên đàng* (Lưu Hữu Phước), *Tiến về Hà Nội* (Văn Cao), *Giải phóng Điện Biên* (Đỗ Nhuận), *Tiến bước dưới quân kì* (Doãn Nho),... đến nay vẫn là những bài ca đi cùng năm tháng. Ca khúc thiếu nhi cũng có nhiều bài hành khúc nổi tiếng như: *Kim Đồng* (Phong Nhã), *Tiếng chuông và ngọn cờ* (Phạm Tuyên),...

b. Thể loại trữ tình: là những bài hát có giai điệu mềm mại, uyển chuyển; lời ca thường tinh tế, giàu hình ảnh; nội dung viết về phong cảnh thiên nhiên, tình yêu quê hương đất nước, con người, vẻ đẹp trong lao động,...

Ca khúc trữ tình Việt Nam phong phú về nội dung để tài, nhiều bài có lời ca hay và giai điệu đẹp như: *Làng tôi* (Văn Cao), *Những ánh sao đêm* (Phan Huỳnh Điểu), *Mùa xuân nho nhỏ* (Trần Hoàn), *Nhớ mùa thu Hà Nội* (Trịnh Công Sơn), *Hoạ mi hát trong mưa* (Dương Thụ),... Những ca khúc trữ tình thiếu nhi như: *Em đi trong tươi xanh* (Vũ Thanh), *Khúc ca bốn mùa* (Nguyễn Hải),... được lứa tuổi học trò rất yêu mến.

c. Thể loại hát ru: là những bài hát có giai điệu nhẹ nhàng, êm đềm, mô phỏng nhịp điệu đều đặn của động tác đưa nôi hay vỗ về khi ru trẻ ngủ. Lời ca trong các bài hát ru thường là lời tâm tình, tự sự, bộc lộ tình cảm của mẹ với con, bà với cháu,...

Bài hát *Ru con* của Franz Schubert (1797 – 1828), *Ru con* của Johannes Brahms (1833 – 1897) là những ca khúc hát ru nổi tiếng được rất nhiều người biết đến. Ở Việt Nam, các nhạc sĩ cũng sáng tác nhiều bài thuộc thể loại ca khúc hát ru như: *Mẹ yêu con* (Nguyễn Văn Tý), *Lời ru trên nường* (Trần Hoàn), *Ru con mùa đông* (Đặng Hữu Phúc),...

d. Thể loại nghi lễ, nghi thức: là những bài hát có tính chất nghiêm trang, được dùng trong các nghi thức trang trọng hoặc được hát trong các buổi lễ của một tổ chức đoàn thể. Ví dụ: các bài Quốc ca của các nước trên thế giới trong lễ chào cờ, *Hồn tử sĩ* (Lưu Hữu Phước) được cử hành trong lễ mặc niệm người đã khuất, *Cùng nhau ta đi lên* (Phong Nhã) là bài hát Đội ca của Đội Thiếu niên Tiến phong Hồ Chí Minh, *Thanh niên làm theo lời Bác* (Hoàng Hoà) là bài hát Đoàn ca của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh,...

- Nêu những đặc điểm chính của các thể loại ca khúc: hành khúc; trữ tình; hát ru; nghi lễ, nghi thức
- Kể tên một số bài hát của mỗi thể loại ca khúc được học

2. Nghe nhạc

- Nghe và nêu cảm nhận về bài *Ru con (Lullaby)* của Johannes Brahms

RU CON
(Lullaby)

Nhạc: Johannes Brahms
Lời Việt: Trung Kiên

Thong thả, nhẹ nhàng

Chiều về thu mẹ ngồi ru, ngủ ngoan ngoan con
yêu ơi. À ơi à à ơi. Ngủ ngoan nào đi
con. Chiều dần xuống mây mờ trôi, nhẹ nhẹ đu đưa chiếc
nôi. Chiều dần xuống mây mờ trôi, con của tôi đã ngủ rồi.

Bài *Ru con (Lullaby)* có giai điệu trữ tình, mềm mại, uyển chuyển kết hợp với lời ca âu yếm, nhẹ nhàng như mở ra một không gian thơ mộng và đầy ấp tình yêu thương của người mẹ dành cho con. Với âm hưởng ngọt ngào và ấm áp, bài *Ru con* của Brahms đã vượt qua không gian và thời gian, đến với nhiều người yêu âm nhạc trên thế giới.

- Trong các thể loại ca khúc được học, em thích hát và nghe thể loại nào nhất? Vì sao?
- Hãy giới thiệu với bạn về một ca khúc mà em yêu thích

GỐC ÂM NHẠC

1. Em hãy cùng bạn sáng tạo hình thức biểu diễn cho bài *Niềm vui gia đình*.
2. Thực hiện tiết tấu dưới đây bằng vận động cơ thể.

3. Đọc tiết tấu và thể hiện giai điệu dưới đây bằng sáo recorder.

4. Đọc tiết tấu và thể hiện giai điệu dưới đây bằng kèn phím.

5. Em hãy sưu tầm một tác phẩm cho mỗi thể loại ca khúc mà em được học để chia sẻ với bạn.

Chân trời sáng tạo

Con người có tổ, có tông
Như cây có cội, như sông có nguồn
Ca dao

Chủ đề

3

NHỚ ƠN THẦY CÔ

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca và tính chất uyển chuyển, dịu dàng của bài *Lời cô*
- **Nhạc cụ:** Biết sử dụng nhạc cụ gõ để đệm cho bài *Lời cô*
- **Lí thuyết âm nhạc:** Nhận biết và thể hiện được nhịp lấy đà; chép hoàn chỉnh *Bài đọc nhạc số 2*
- **Đọc nhạc:** Đọc đúng cao độ, trường độ *Bài đọc nhạc số 2*
- **Thường thức âm nhạc:** Trình bày được những nét chính trong sự nghiệp sáng tác của nhạc sĩ Hoàng Vân
- **Nghe nhạc:** Cảm nhận được vẻ đẹp và biết bộc lộ cảm xúc với bài hát *Bài ca người giáo viên nhân dân*

**NHẬN DIỆN –
KHÁM PHÁ**

- Em hãy kể tên một số bài hát có chủ đề về thầy cô và mái trường

HÁT

LỜI CÔ

Nhạc: Đặng Hưng

Lời: Phạm Hiền

Vừa phải, duyên dáng

Thánh thót như tiếng đàn, dịu dàng như tiếng mẹ. Chứa

bao điều mới lạ, dạy em khôn lớn từng ngày. Lời

cô làn gió mát, mang ước mơ bay xa. Lời cô là tia nắng, cho

cuộc đời nở hoa. Lời cô dòng suối mát, mang nước trời hiền

hoà. Lời cô ngàn tiếng hát, mang tình mẹ bao la.

Tìm hiểu bài hát

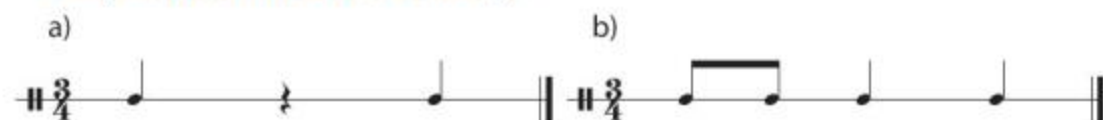
Bài hát *Lời cô* có cấu trúc một đoạn nhạc với 3 câu: câu 1 từ “Thánh thót như tiếng đàn...” đến “...khôn lớn từng ngày.”; câu 2 từ “Lời cô làn gió mát...” đến “...cho cuộc đời nở hoa.”; câu 3 từ “Lời cô dòng suối mát...” đến hết bài. Với nhịp điệu khoan thai, uyển chuyển, tốc độ vừa phải, giai điệu trong sáng, dịu dàng, bài hát thể hiện tình cảm tha thiết, triu mến của các em học sinh dành cho cô giáo kính yêu.

- Nêu cảm nhận của em về bài hát *Lời cô*
- Luyện tập hát kết hợp vận động theo nhạc hoặc đánh nhịp

Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 3

1. Nhận xét các mẫu tiết tấu dưới đây:

2. Luyện tập hai mẫu tiết tấu trên với nhạc cụ gõ theo các bước sau:

- Đọc tiết tấu
- Gõ tiết tấu

3. Gõ đệm

- Sử dụng nhạc cụ gõ và vận động cơ thể để đệm cho bài hát *Lời cô*

- Tạo mẫu tiết tấu hoặc vận động cơ thể để gõ đệm cho bài hát

Nhịp lấy đà

1. Tìm hiểu nhịp lấy đà

Nhịp lấy đà là một ô nhịp ở đầu bản nhạc, không đầy đủ số phách theo quy định của số chỉ nhịp. Những tác phẩm được mở đầu bằng nhịp lấy đà thường kết thúc bằng một ô nhịp không đầy đủ, bổ sung cho nhịp lấy đà.

Ví dụ:

LỜI CÔ (Trích)

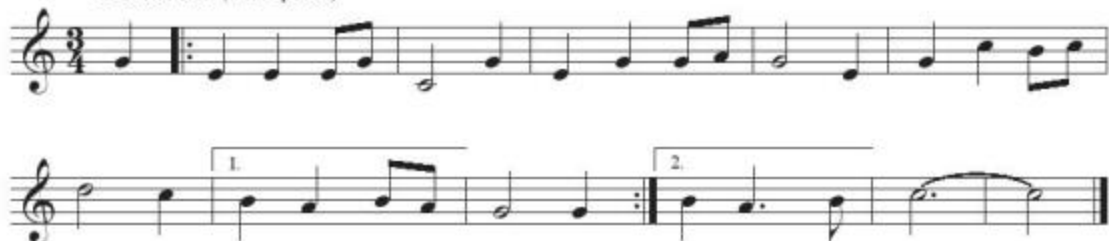
Nhịp lấy đà

2. Thể hiện nhịp lấy đà trong bài hát *Lời cô*

Bài đọc nhạc số 2

Moderato (vừa phải)

1. Tìm hiểu và nhận xét *Bài đọc nhạc số 2*
2. Đọc gam Đô trưởng và các âm ổn định của gam (theo trang 10)
3. Đọc quãng 2, quãng 3 (theo trang 10, 11)
4. Luyện tập âm hình tiết tấu sau và so sánh với âm hình tiết tấu câu đầu tiên của bài hát *Lời cô*

5. Đọc *Bài đọc nhạc số 2*; thể hiện sự uyển chuyển, nhịp nhàng

1. Tìm hiểu về nhạc sĩ Hoàng Vân

Nhạc sĩ HOÀNG VÂN

(1930 – 2018)

Hoàng Vân là nhạc sĩ lớn, có nhiều đóng góp cho nền âm nhạc hiện đại Việt Nam.

Nhạc sĩ Hoàng Vân có tên khai sinh là Lê Văn Ngộ, sinh ngày 24 tháng 7 năm 1930 tại Hà Nội. Ông bắt đầu sự nghiệp sáng tác từ năm 1951. Các tác phẩm của ông giàu tính triết lý, ngợi ca, có giai điệu nồng ấm, mượt mà, vui tươi, trong sáng,... và thường mang đậm những chất liệu, âm hưởng dân ca.

Nhạc sĩ Hoàng Vân sáng tác nhiều cho nhạc hát cũng như nhạc đàn. Gia tài để lại của ông về lĩnh vực nhạc hát có đến hàng trăm ca khúc và nhiều tác phẩm hợp xướng. Ca khúc của ông có nhiều bài đặc

*Chân dung nhạc sĩ Hoàng Vân
Ảnh do gia đình nhạc sĩ cung cấp*

sắc, đem lại giá trị nghệ thuật cao, tràn trề sức sống, luôn mang hơi thở thời đại nên được nhiều người yêu thích như: *Hồ kéo pháo, Quảng Bình quê ta ơi, Người chiến sĩ ấy, Tôi là người thợ lò, Bài ca người giáo viên nhân dân, Tình ca Tây Nguyên,...* Nhiều ca khúc thiếu nhi của ông như: *Em yêu trường em, Mùa hoa phượng nở, Con chim vành khuyên, Ca ngợi Tổ quốc (trong hợp xướng Hối tưởng),...* là những tác phẩm nổi tiếng, được sử dụng trong chương trình dạy học âm nhạc cho học sinh phổ thông.

Về lĩnh vực nhạc đàn, nhạc sĩ sáng tác nhiều thể loại khác nhau, từ giao hưởng, concerto, các bản hòa tấu thính phòng cho đến các tiểu phẩm... Ở thể loại nào ông cũng có những tác phẩm có giá trị. Ngoài ra, ông còn viết hàng chục nhạc phim, nhạc cho kịch, múa rối,...

Không chỉ sáng tác, nhạc sĩ Hoàng Vân còn chỉ huy dàn nhạc, là người thầy đào tạo nhiều thế hệ học trò tại Trường Âm nhạc Việt Nam (nay là Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam).

Với những cống hiến to lớn cho nền âm nhạc nước nhà, nhạc sĩ Hoàng Vân đã được Nhà nước trao tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh về Văn học – Nghệ thuật năm 2000.

- Hãy thảo luận để nêu những nét chính trong sự nghiệp sáng tác của nhạc sĩ Hoàng Vân

2. Nghe nhạc

- Nghe và gõ đệm theo phách hoặc vận động cơ thể theo nhạc bài hát *Bài ca người giáo viên nhân dân*

BÀI CA NGƯỜI GIÁO VIÊN NHÂN DÂN

(Trích)

Vui, tươi sáng (không chậm)

Nhạc và lời: Hoàng Vân

Trên những nẻo đường của Tổ quốc xanh tươi.
Bên ánh đèn khuya em đã thức bao đêm.

Có những loài hoa thơm đậm đà sắc hương.
Dưới chiến hào dân quân nhiều trận cò em.

Có những bài ca nghe rạo rực lòng người. Bài ca ấy, loài hoa
Có những cuộc chia tay dạt dào kỉ niệm. Người cầm bút, người cầm

ây, đẹp như em, người giáo viên nhân dân. Tâm hồn...
sùng, người đi xa, hằng nhớ ghi trong tim. Tiếng em...

Bài ca người giáo viên nhân dân là ca khúc có giai điệu vui tươi, trong sáng, tự hào. Hình ảnh người giáo viên được khắc hoạ một cách chân thực bằng lời ca trau chuốt và mang tính hình tượng cao. Bài hát ngợi ca những thầy giáo, cô giáo ngày đêm miệt mài vì học sinh thân yêu, vì tương lai đất nước.

- Nêu cảm nhận của em về bài hát *Bài ca người giáo viên nhân dân*
- Em thích nhất câu hát nào trong bài? Vì sao?

GỐC ÂM NHẠC

1. Em hãy cùng bạn sáng tạo một số động tác minh hoạ và kết hợp biểu diễn bài *Lời cô*.

2. Thực hiện tiết tấu dưới đây bằng vận động cơ thể hoặc các nhạc cụ gõ tự chọn.

3. Đọc *Bài đọc nhạc số 2* kết hợp đánh nhịp $\frac{3}{4}$.

4. Chép *Bài đọc nhạc số 2*.

5. Hãy sưu tầm thêm một số bài hát của nhạc sĩ Hoàng Vân để chia sẻ cùng bạn.

Ăn quả nhớ kẻ trồng cây
Có danh có vọng nhớ thầy khi xưa.
Ca dao

Chủ đề

4

EM YÊU DÂN CA

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca và tính chất vui tươi của bài *Lí đĩa bánh bò*
- **Nhạc cụ:** Biết sử dụng sáo recorder hoặc kèn phím đệm cho bài *Lí đĩa bánh bò*
- **Đọc nhạc:** Đọc đúng cao độ, trường độ và tính chất âm nhạc của *Bài đọc nhạc số 3*
- **Thường thức âm nhạc:** Nhận biết và nêu được đặc điểm một số vùng miền dân ca Việt Nam

**NHẬN DIỆN –
KHÁM PHÁ**

- Những bài hát nào sau đây là dân ca: *Cò lả, Cây trúc xinh, Mùa khai trường, Niềm tin thấp sáng trong em, Đi cắt lúa, Hò ba li*
- Nghe và vận động cơ thể theo bài *Lí đĩa bánh bò*

HÁT

LÍ DĨA BÁNH BÒ

Dân ca Nam Bộ

Hơi nhanh

Hai tay búng dĩa í a bánh bò. Giấu cha giấu
 mẹ chân đi khè né tối trời sợ tè lên đem cho trò. í
 í í í trò là trò đi thi í í í trò tinh tinh
 tang tang. là trò là trò đi thi í í í.

Tìm hiểu bài hát

Lí là một trong những thể loại dân ca tiêu biểu của vùng Trung Bộ và Nam Bộ. Các điệu Lí rất phong phú, sinh động, phản ánh chân thực cuộc sống cũng như tính cách của những người dân nơi đây.

Lí dĩa bánh bò là bài dân ca Nam Bộ có giai điệu hồn nhiên, dí dỏm. Lời ca của bài được phát triển từ hai câu thơ lục bát ngợi ca tinh thần hiếu học: *Hai tay búng dĩa bánh bò/ Giấu cha, giấu mẹ, cho trò đi thi.*

- Nêu cảm nhận của em về bài hát *Lí dĩa bánh bò*
- Luyện tập hát kết hợp vận động theo nhạc hoặc đánh nhịp
- Sử dụng tiết tấu dưới đây để gõ đệm cho bài hát *Lí dĩa bánh bò*

Thực hành đệm cho bài hát bằng sáo recorder hoặc kèn phím

1. Tìm hiểu bản nhạc và đọc tên nốt theo tiết tấu của *Bài thực hành số 3*
2. Sử dụng sáo recorder hoặc kèn phím để đệm cho bài hát *Lí đĩa bánh bò* theo *Bài thực hành số 3*

Bài thực hành số 3

Vừa phải

Hai tay bung đĩa í a bánh bò. Giấu cha giấu mẹ chân đi khè
 nè tôi trời sợ té lên đem cho trò. í í í í í trò là trò đi
 thi í í í trò tinh tinh tang tang, là trò là trò đi thi í í í.

Bài đọc nhạc số 3

Phát triển chất liệu *Hát ru* – dân ca Bắc Bộ

Khoan thai, dịu dàng

Chậm dần

1. Tìm hiểu và nhận xét *Bài đọc nhạc số 3*

2. Đọc thang âm dưới đây:

3. Luyện tập âm hình tiết tấu sau:

4. Đọc *Bài đọc nhạc số 3*; thể hiện tính chất khoan thai, dịu dàng.

THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC

Dân ca một số vùng miền Việt Nam

Dân ca là những bài hát do nhân dân sáng tác và được lưu truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác bằng phương thức truyền miệng. Dân ca Việt Nam rất phong phú, mỗi vùng miền, mỗi dân tộc đều có những thể loại dân ca mang đặc trưng riêng, có sức sống lâu bền. Các thể loại tiêu biểu của dân ca Việt Nam là hát giao duyên, hát ru, hò, lí, ví, giặm, đồng dao,...

1. Dân ca miền núi phía Bắc

Các dân tộc miền núi phía Bắc có một kho tàng dân ca với nhiều thể loại khác nhau. Người Tày có hát lượn, người Nùng có sli, người Thái với điệu khặp, người Mường có hát thường rang, hát sắc bùa,... Những bài dân ca trong sáng, giản dị như: *Mùa xuân về* (dân ca Dao), *Ngủ đi em* (dân ca Thái), *Gà gáy* (dân ca Cố),... hoặc nhịp nhàng, uyển chuyển như hát then của người Tày, Nùng, Thái,... thực sự là những viên ngọc quý, có sức lan toả trên mọi miền đất nước. Đặc biệt, Thực hành hát then được UNESCO ghi danh là Di sản văn hoá phi vật thể đại diện của nhân loại.

*Hát then ở miền núi phía Bắc
(Nguồn: Shutterstock)*

2. Dân ca vùng đồng bằng và trung du Bắc Bộ

Dân ca vùng đồng bằng và trung du Bắc Bộ rất phong phú và đa dạng, tiêu biểu như: hát quan họ, hát xoan, hát gheo, trống quân, chèo tàu,... Trong đó, dân ca quan họ, hát xoan được UNESCO ghi danh là Di sản văn hoá phi vật thể đại diện của nhân loại. Dân ca quan họ Bắc Ninh phong phú về làn điệu, tinh tế trong cách hát vang, rền, nền, nẩy và tao nhã trong lối sinh hoạt ca hát. Hát xoan của vùng đất tổ Hùng vương là một thể loại dân ca nghi lễ phong tục bao gồm cả hát, múa, nhạc.

*Hát quan họ
(Nguồn: Nhà hát Dân ca quan họ Bắc Ninh)*

*Hát dân ca Nam Bộ
(Nguồn: Dương Mộng Kiều)*

3. Dân ca Nam Bộ

Vùng đất Nam Bộ có rất nhiều thể loại dân ca nhưng nổi bật nhất là hò và lí. Hò Nam Bộ có những điệu khoẻ khoắn như *Hò mái chèo*, *Hò giặt chày*; mượt mà như *Hò Đồng Tháp*; hóm hỉnh như *Hò bản đờn*,... Lí ở Nam Bộ mang nhiều sắc thái cảm xúc: trữ tình, duyên dáng như *Lí con sáo*, *Lí chiếu chiếu*, *Lí qua cầu*; hài hước, ngộ nghĩnh như *Lí chú ừ*, *Lí cái kéo*, *Lí con cua*,...

Nước ta còn có một số vùng dân ca khác như: vùng Trung Bộ, vùng Trường Sơn – Tây Nguyên, đều có những làn điệu dân ca riêng, tạo nên sự phong phú và mang lại giá trị văn hoá đặc trưng trong kho tàng âm nhạc dân gian Việt Nam.

- Em hiểu thế nào là dân ca?
- Kể tên một số thể loại dân ca tiêu biểu của các vùng miền dân ca Việt Nam mà em được học

Chủ đề

5

MÙA XUÂN TƯƠI ĐẸP

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca và tính chất vui tươi của bài *Mùa xuân cho em*; thể hiện được sự hài hoà của phần hát 2 bè
- **Lí thuyết âm nhạc:** Nhận biết được một số thuật ngữ về nhịp độ và vận dụng vào thực hành
- **Đọc nhạc:** Đọc đúng cao độ, trường độ, lời ca và ghép được hai bè của *Bài đọc nhạc số 4*
- **Thường thức âm nhạc:** Trình bày được những nét chính trong sự nghiệp sáng tác của nhạc sĩ Đỗ Nhuận
- **Nghe nhạc:** Cảm nhận được vẻ đẹp của bài *Việt Nam quê hương tôi*

**NHẬN DIỆN –
KHÁM PHÁ**

- Kể tên một số bài hát về chủ đề mùa xuân

HÁT

MÙA XUÂN CHO EM

Nhanh vừa, vui, trong sáng

Nhạc và lời: Nguyễn Văn Hào

Mùa xuân em đến trường, gió xôn xao vòm lá. Thoang thoảng hương hoa
 bay, mưa nhẹ cái mái tóc. Mùa xuân em đến trường, đàn chim cất tiếng
 chào, con đường vui thì thảo 'lâu mới thấy em qua'. Tuổi mộng
 mơ em nhặt từng cánh hoa, ép trong trang vở để
 mùa xuân bên em. Một bài ca em gửi tặng mùa xuân,
 nhánh hoa mai, đào, em tặng thầy cô giáo. Xuân cho em bao
 bài học mới, xuân cho em bao tình thương mến không thể nào quên.

Tìm hiểu bài hát

Mùa xuân cho em có cấu trúc hai đoạn nhạc. Đoạn 1 viết ở nhịp $\frac{4}{4}$, từ "Mùa xuân em đến trường..." đến "...mới thấy em qua.", đoạn 2 viết ở nhịp $\frac{2}{4}$, từ "Tuổi mộng mơ em nhặt từng cánh hoa..." đến hết. Giai điệu của bài trong sáng, hồn nhiên, thể hiện cảm xúc vui ngập tràn của lứa tuổi học trò được đến trường trong cảnh sắc tươi đẹp của mùa xuân.

- Nêu cảm nhận của em về bài hát *Mùa xuân cho em*
- Hát bài *Mùa xuân cho em* với tốc độ hơi nhanh, thể hiện sự vui tươi, hồn nhiên ở đoạn 1, tha thiết hơn ở đoạn 2; tạo sự hài hoà khi hát bè
- Gõ đệm cho bài hát theo mẫu dưới đây hoặc hát kết hợp vận động theo nhạc

Mẫu cho đoạn 1 $\frac{4}{4}$ || Mẫu cho đoạn 2 $\frac{2}{4}$

Một số thuật ngữ về nhịp độ

1. Tìm hiểu một số thuật ngữ về nhịp độ

Nhịp độ là tốc độ chuyển động của âm thanh. Nhịp độ thường được viết bằng tiếng Ý phía trên khuôn nhạc ở đầu bản nhạc hay đoạn nhạc, chương nhạc.

Một số thuật ngữ về nhịp độ thường dùng như:

Nhóm nhịp độ chậm	Nhóm nhịp độ vừa	Nhóm nhịp độ nhanh
<i>Largo</i> : rất chậm	<i>Andantino</i> : thông thả	<i>Allegro</i> : nhanh
<i>Lento</i> : chậm rãi	<i>Moderato</i> : vừa phải	<i>Presto</i> : hối hả
<i>Adagio</i> : chậm	<i>Allegretto</i> : hơi nhanh	<i>Prestissimo</i> : cực nhanh
<i>Andante</i> : chậm vừa	<i>Allegro moderato</i> : nhanh vừa	

Ngoài ra còn có một số kí hiệu về nhịp độ như:

Ritenuito (Rit.): ghìm lại

Rallentando (Rall): chậm dần

2. Tìm những thuật ngữ về nhịp độ ghi bằng tiếng Việt trong một số bản nhạc đã học, sau đó viết thay bằng tiếng Ý

ĐỌC NHẠC

Bài đọc nhạc số 4

MÙA XUÂN VỀ

Nhạc và lời: Phan Trần Bàng
Phối bè: Hồ Ngọc Khải

Vừa phải

Boong binh boong! Binh búng binh! Chiêng trống đang hoà vang lừng vang. Theo con
Búng boong boong binh boong. Búng boong boong binh boong. Búng
suôi, theo nương ngàn, chiêng trống đang gọi mùa xuân về. Chiêng trống đang gọi ca mùa xuân.
boong boong binh boong. Búng boong boong binh boong. Búng boong boong binh boong.

1. Tìm hiểu và nhận xét *Bài đọc nhạc số 4 – Mùa xuân về*
2. Đọc gam Đô trưởng, quãng 2, quãng 3 và các âm ổn định theo mẫu của các bài đã học (theo trang 10, 11)
3. Luyện tập hai âm hình tiết tấu sau

Âm hình tiết tấu 1

Âm hình tiết tấu 2

4. Đọc giai điệu bè 1, bè 2 *Bài đọc nhạc số 4 – Mùa xuân về*, sau đó ghép lời ca; thể hiện tính chất trong sáng
5. Tạo mẫu tiết tấu để gõ đệm cho *Bài đọc nhạc số 4 – Mùa xuân về*

THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC
NGHE NHẠC

1. Tìm hiểu về nhạc sĩ Đỗ Nhuận

Chân dung nhạc sĩ Đỗ Nhuận
Ảnh do gia đình nhạc sĩ cung cấp

Nhạc sĩ ĐỖ NHUẬN

(1922 – 1991)

Đỗ Nhuận thuộc thế hệ nhạc sĩ đầu tiên của nền âm nhạc hiện đại Việt Nam. Ông sáng tác nhiều tác phẩm thuộc cả 2 lĩnh vực nhạc hát và nhạc đàn.

Nhạc sĩ Đỗ Nhuận sinh ngày 10 tháng 12 năm 1922 tại Hải Dương. Quê hương ông là một trong những chiếu chèo nổi tiếng của vùng châu thổ sông Hồng. Thời niên thiếu, ông có nhiều năm sống ở thành phố Hải Phòng. Khi còn ít tuổi, Đỗ Nhuận tự học âm nhạc dân tộc và biết chơi nhiều loại nhạc cụ như sáo trúc, đàn nguyệt, đàn bầu.

Ca khúc của nhạc sĩ Đỗ Nhuận phong phú về đề tài, đa dạng về tính chất âm nhạc, tiêu biểu có các bài như

Hành quân xa, Chiến thắng Điện Biên, Du kích sông Thao, Áo mùa đông, Việt Nam quê hương tôi, Đường bốn mùa xuân, Hát mừng các cụ dân quân, Thắm hoa núi rừng,...

Đỗ Nhuận là nhạc sĩ Việt Nam đầu tiên sáng tác nhạc kịch (opera) với vở *Cô Sao* (1965), sau đó là 2 vở *Người tạc tượng* (1971) và *Nguyễn Trãi* (1980). Ông còn viết nhiều ca kịch nổi tiếng như: *Sóng cả không ngà tay chèo, Quả dưa đỏ*; một số tác phẩm khí nhạc như: tứ tấu đàn dây *Tây Nguyên, Mùa xuân trong rừng* cho flute và piano;... Dù viết cho lĩnh vực nào, ca khúc, ca kịch, nhạc kịch hay nhạc đàn, âm nhạc của Đỗ Nhuận đều đậm chất dân gian, đặc biệt là âm hưởng của chèo và dân ca Bắc Bộ, khẳng định công sức của người nhạc sĩ trong việc giữ gìn bản sắc âm nhạc dân tộc.

Không chỉ sáng tác, Đỗ Nhuận còn tham gia hoạt động xã hội, ông là Tổng thư ký đầu tiên của Hội Nhạc sĩ Việt Nam. Với những đóng góp to lớn cho nền âm nhạc Việt Nam, năm 1996, nhạc sĩ Đỗ Nhuận đã vinh dự được Nhà nước truy tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh về Văn học – Nghệ thuật.

- Hãy thảo luận để nêu những nét chính trong sự nghiệp sáng tác của nhạc sĩ Đỗ Nhuận

2. Nghe nhạc

- Nghe và nêu cảm nhận về bài hát *Việt Nam quê hương tôi* của nhạc sĩ Đỗ Nhuận

VIỆT NAM QUÊ HƯƠNG TÔI

(Trích)

Nhạc và lời: Đỗ Nhuận

Khoan thai, tha thiết

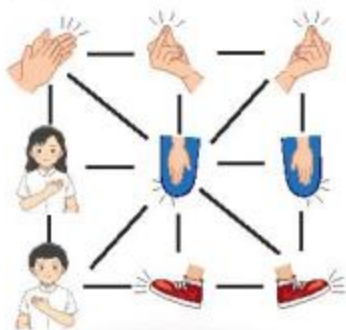
(Dạo nhạc.....)

Bạn ơi hãy đến quê hương chúng tôi. Ngắm mặt biển
Mùa xuân đã đến quê hương chúng tôi. Mía ngọt chè
xanh xa tít chân trời. Nghe sóng vỗ dạt dào biển cả.
xanh bông trắng lưng đồi. Đồng xanh lúa rập rờn biển cả.
Vút phi lao gió thổi trên bờ. Buồm vút cánh vượt...
Tiếng ai ru con ngủ ru hời. Đồng xanh lúa thẳng...

Bài hát *Việt Nam quê hương tôi* được nhạc sĩ Đỗ Nhuận sáng tác năm 1960. Qua nội dung lời ca trong sáng, giàu chất thơ, với giai điệu trữ tình, mượt mà, du dương, tha thiết, hình ảnh đất nước hiện lên như một bức tranh trải rộng bao la. Bài hát là cảm xúc dạt dào trước một mùa xuân đất nước thanh bình, tươi đẹp, chứa chan niềm tự hào và sự tự tin về một tương lai “Việt Nam sáng ngời”.

GÓC ÂM NHẠC

1. Em hãy cùng bạn tạo mẫu tiết tấu gõ đệm cho bài hát *Mùa xuân cho em* và biểu diễn theo hình thức tốp ca.
2. Dựa vào sơ đồ dưới đây, hãy tạo mẫu tiết tấu để vận động cơ thể.

3. Em hãy cùng bạn hát bài *Mùa xuân về* (*Bài đọc nhạc số 4*) kết hợp vận động theo nhạc.
4. Hãy sưu tầm một số tác phẩm của nhạc sĩ Đỗ Nhuận để chia sẻ với bạn.

Một năm khởi đầu từ mùa xuân.
Một đời khởi đầu từ tuổi trẻ.
Tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội.
Chủ tịch Hồ Chí Minh

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca và tính chất vui tươi của bài *Vùng cao quê em*
- **Nhạc cụ:** Biết sử dụng nhạc cụ gõ để đệm cho bài *Vùng cao quê em*; tập nốt Pha thăng trên sáo recorder hoặc các nốt đã học trên kèn phím
- **Thường thức âm nhạc:** Nhận biết được một số nhạc cụ dân tộc miền núi phía Bắc: sáo Mông, tính tẩu
- **Nghe nhạc:** Cảm nhận được tính chất âm nhạc của trích đoạn *Xuân về trên bản Mèo*

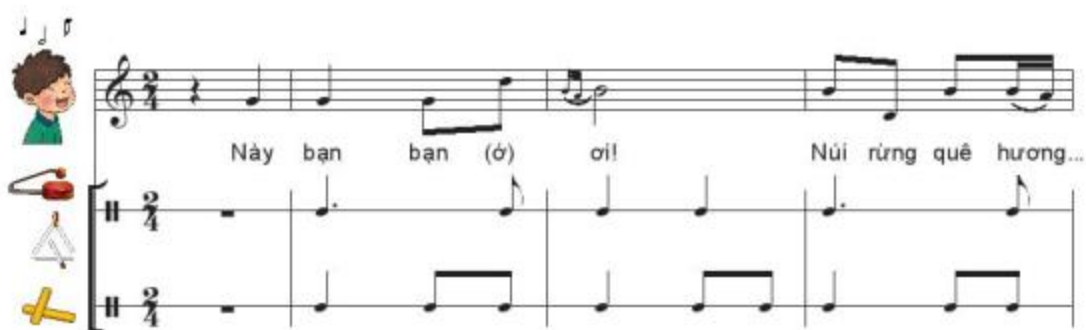
**NHẬN DIỆN –
KHÁM PHÁ**

- Nghe và vận động theo bài *Xoè hoa* – dân ca Thái

2. Luyện tập hai mẫu tiết tấu trên với nhạc cụ gõ theo các bước sau:

- Đọc tiết tấu
- Gõ tiết tấu

3. Sử dụng nhạc cụ gõ đệm cho bài hát *Vùng cao quê em*

The image shows a musical score for the song "Vùng cao quê em". It features a vocal line with lyrics: "Này bạn bạn (ờ) ơi! Núi rừng quê hương...". Below the vocal line are two staves for percussion instruments: a triangle and a xylophone, both in 2/4 time. To the left of the score are small icons of a boy, a triangle, and a xylophone.

II. Sáo recorder: Luyện tập thổi nốt Pha thăng

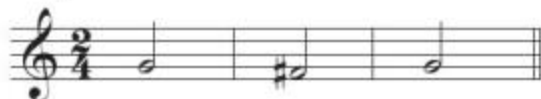
1. Cách bấm nốt Pha thăng

Nốt pha thăng:
tay trái bấm lỗ 0, lỗ 1, lỗ 2 và lỗ 3;
tay phải bấm lỗ 5 và lỗ 6.

2. Luyện tập

a)

b)

Bài thực hành số 4

INH LÀ ƠI

Vita phôi

Dân ca Thái

The image shows a musical score for the song "INH LÀ ƠI". It consists of two staves of music in 2/4 time. The first staff is labeled "Vita phôi" and the second staff is labeled "Dân ca Thái".

III. Kèn phím: Luyện tập các nốt đã học

1. Đọc tên nốt nhạc theo tiết tấu và luyện tập

Bài thực hành số 4

XOÈ HOA

Vừa phải

Dân ca Thái

1 3 5 1 4 5 4 3 2 1

1 4 5 1 3 1 4 5 3 2 1 3

2. Thể hiện Bài thực hành số 4 với tính chất vui tươi

THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC
NGHE NHẠC

Giới thiệu một số nhạc cụ dân tộc miền núi phía Bắc

1. Tìm hiểu nhạc cụ

a. Sáo Mông

Sáo Mông còn gọi là sáo Mèo, là loại nhạc cụ hơi tiêu biểu của người Mông. Sáo được làm bằng ống tre, nứa hoặc trúc. Kích thước và số lượng lỗ bấm của các loại sáo có khác nhau (thường từ 7 đến 8 lỗ). Lỗ thổi của sáo có gắn một lam đồng hình lưỡi gà.

Sáo Mông

Âm thanh của sáo Mông khá độc đáo: lúc đầy đặn, ấm áp, lúc trong trẻo, mượt mà, đôi khi hơi đục hoặc pha lẫn tiếng rè. Sáo Mông có thể diễn tả được nhiều trạng thái tình cảm, từ những giai điệu bay bổng, trữ tình cho đến những giai điệu nhanh, vui hay chậm buồn, da diết. Những âm thanh mượt mà, ấm áp của sáo Mông uốn lượn theo làn khói lam chiều, theo mây, núi trập trùng gợi cho người nghe bao cảm xúc về cuộc sống thanh bình của người dân miền núi phía Bắc.

Sáo Mông gắn liền với đời sống tinh thần của người Mông, đồng thời góp phần tạo nên sự đặc sắc trong nền văn hoá âm nhạc của các dân tộc Việt Nam.

b. Tính tẩu (đàn tính)

Tính tẩu là loại nhạc cụ dây gảy của các dân tộc Tày, Nùng, Thái ở miền núi phía Bắc.

Đàn có cấu tạo gồm một hộp cộng hưởng được làm bằng vỏ quả bầu khô, trên mặt được bịt một tấm gỗ nhẹ, mỏng và mỏng; cần đàn dài, làm bằng gỗ và không gắn phím, có từ hai đến ba dây được làm từ sợi tơ hoặc dây cước. Người gảy đàn dùng đầu ngón trỏ của một tay bật dây đàn theo hai chiều lên và xuống, các ngón của bàn tay kia bấm ép dây xuống cần đàn để tạo ra cao độ.

Âm thanh của tính tẩu êm dịu, nhẹ nhàng, đằm ắm, không trong trẻo mà có phần hơi đục, phát ra nhẹ, gọn, ít độ ngân; phù hợp để diễn tả những giai điệu linh hoạt, rộn ràng. Tính tẩu thường được dùng để độc tấu, hoà tấu hay đệm cho hát, cho múa. Đặc biệt, hát then, một thể loại âm nhạc tín ngưỡng của các dân tộc Tày, Nùng, Thái, gắn liền với phần đệm của tính tẩu đã trở thành đặc trưng của thể loại này.

Tinh tẩu

- Hãy nêu đặc điểm chính của sáo Mông và tính tẩu (cấu tạo, cách diễn tấu, âm sắc)

2. Nghe nhạc

- Nghe/ xem trích đoạn *Xuân về trên bản Mèo*

XUÂN VỀ TRÊN BẢN MÈO

(Trích)

Sáng tác: Tiến Vương

Xuân về trên bản Mèo là tác phẩm mang đậm âm hưởng dân ca miền núi phía Bắc. Âm sắc đặc trưng của tiếng sáo Mông với giai điệu lúc khoan thai, diu dặt, lúc vui tươi, rộn ràng như mở ra một khung cảnh núi rừng thanh bình, sáng tươi.

- Nêu cảm nhận của em về tác phẩm *Xuân về trên bản Mèo*

GỐC ÂM NHẠC

1. Em hãy hát tốp ca cùng bạn bài *Vùng cao quê em*.
2. Chép câu 1 của bài *Vùng cao quê em*.
3. Thực hiện tiết tấu dưới đây bằng nhạc cụ gõ hoặc vận động cơ thể.

4. Sưu tầm hình ảnh một số nhạc cụ dân tộc để giới thiệu với bạn.
5. Đọc giai điệu dưới đây:

Moderato (vừa phải)

Âm nhạc dân gian là giai điệu
nguyên thủy của con người; nó là
tấm gương phản chiếu âm nhạc
của thế giới!
Friedrich Nietzsche

7

ÂM NHẠC BỐN PHƯƠNG

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Đọc nhạc:** Đọc đúng cao độ, trường độ *Bài đọc nhạc số 5 – Cuộc đời tươi đẹp*
- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca với tính chất vui tươi của bài *Cuộc đời tươi đẹp*
- **Nhạc cụ:** Biết sử dụng nhạc cụ gõ để đệm cho bài *Cuộc đời tươi đẹp*
- **Lý thuyết âm nhạc:** Nhận biết được một số kí hiệu, thuật ngữ về sắc thái cường độ
- **Thường thức âm nhạc:** Trình bày được những nét chính về cuộc đời sự nghiệp của nhạc sĩ Ludwig van Beethoven
- **Nghe nhạc:** Cảm nhận được tính chất âm nhạc của trích đoạn *Chương 1 – Giao hưởng số 5* của Beethoven

**NHẬN DIỆN –
KHÁM PHÁ**

- Quan sát và nêu chủ đề của bức tranh
- Nghe và vận động theo bài *Cuộc đời tươi đẹp*

ĐỌC NHẠC
HÁT

Bài đọc nhạc số 5 CUỘC ĐỜI TƯƠI ĐẸP

Nhạc: Chan Kwong-wing
Tên bài hát và lời Việt: Sưu tầm

Vui tươi, hứng khởi

Cuộc đời bao la, đời cho ta hàng ngàn mơ ước, đừng lui
bước, chớ u hoài, vững tin nhé bạn thân. Vì tương lai chờ đợi
ta, hãy vui sống đón chào ngày mai. Để mộng mơ được như ước
muốn, để tình yêu được luôn chấp cánh. Ta cùng *mf* bay! Vươn
tới nơi cao trời mây, để trong ta luôn được thấy, trái tim còn vẹn ước
Crescendo
mơ. Nào bạn ơi ta cùng ca, vang hát nơi phương trời xa, khúc
hoan ca trong lòng ta, để cuộc đời luôn đẹp tươi.

Tìm hiểu bài hát

Bài hát *Cuộc đời tươi đẹp* (phần âm nhạc của bài *Proud of you*) có giai điệu trong sáng, tràn ngập niềm hứng khởi của tuổi trẻ, mang đến cho người nghe sự lạc quan và niềm tin vào cuộc sống tươi đẹp. Bài hát có cấu trúc hai đoạn, đoạn 1 từ đầu đến "...*được luôn chấp cánh*."; đoạn 2 từ "*Ta cùng bay!*..." đến hết.

1. Tìm hiểu và nhận xét *Bài đọc nhạc số 5 – Cuộc đời tươi đẹp*
2. Đọc gam Đô trưởng, quãng 2, quãng 3 và các âm ổn định theo mẫu của các bài đã học
3. Đọc nhạc và ghép lời từ đầu *Bài đọc nhạc số 5 – Cuộc đời tươi đẹp* đến các chữ “*Ta cùng bay!*” ở cuối ô nhịp 16 và đầu ô nhịp 17
4. Hát bài *Cuộc đời tươi đẹp*, thể hiện sự hứng khởi và kết hợp vận động theo nhạc
5. Nói cảm nhận của em về tính chất âm nhạc và ý nghĩa của bài hát

Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 5

1. Nhận xét các mẫu tiết tấu dưới đây:

2. Luyện tập hai mẫu tiết tấu trên với nhạc cụ gõ theo các bước sau:

- Đọc tiết tấu
- Gõ tiết tấu

3. Gõ đệm

- Sử dụng nhạc cụ gõ để đệm cho bài hát *Cuộc đời tươi đẹp* theo mẫu tiết tấu dưới đây (có thể lựa chọn 1 trong 2 bề đệm)

- Vận động cơ thể theo mẫu trên để đệm cho bài hát
- Sáng tạo động tác vận động cơ thể để đệm cho đoạn 2 của bài hát

Một số kí hiệu, thuật ngữ về sắc thái cường độ

1. Tìm hiểu một số kí hiệu, thuật ngữ về sắc thái cường độ thường dùng

Sắc thái cường độ là độ mạnh nhẹ của âm thanh diễn ra trong âm nhạc. Có nhiều kí hiệu, thuật ngữ về sắc thái cường độ, trong đó thường dùng là:

Thuật ngữ	Kí hiệu	Ý nghĩa
<i>Fortissimo</i>	<i>ff</i>	Rất mạnh
<i>Forte</i>	<i>f</i>	Mạnh
<i>Mezzo forte</i>	<i>mf</i>	Mạnh vừa
<i>Mezzo piano</i>	<i>mp</i>	Nhẹ vừa
<i>Piano</i>	<i>p</i>	Nhẹ
<i>Pianissimo</i>	<i>pp</i>	Rất nhẹ
<i>Crescendo (cresc.)</i>		Mạnh dần
<i>Diminuendo (dim.)</i>		Nhẹ dần

2. Xác định kí hiệu, thuật ngữ về sắc thái cường độ trong trích đoạn *Chương I – Giao hưởng số 5* của Beethoven ở nội dung Nghe nhạc

1. Tìm hiểu về nhạc sĩ Ludwig van Beethoven

NHẠC SĨ LUDWIG VAN BEETHOVEN

(1770 – 1827)

*Chân dung nhạc sĩ
Ludwig van Beethoven*

Ludwig van Beethoven là nhạc sĩ thiên tài người Đức, thuộc trường phái âm nhạc cổ điển Viên nửa sau thế kỉ XVIII. Lịch sử âm nhạc thế giới ghi nhận ông là một trong những nhà soạn nhạc vĩ đại nhất của mọi thời đại.

Beethoven sinh ngày 16 tháng 12 năm 1770 tại Bon, thuộc miền Tây nước Đức trong một gia đình có truyền thống về âm nhạc. Từ nhỏ, Beethoven đã bộc lộ năng khiếu đặc biệt. Những buổi tập đàn của cha khiến cậu bé bốn tuổi chăm chú nghe và rất thích thú bắt chước theo. Nhận ra năng khiếu của con và mong muốn con

mình trở thành thần đồng nên cha của Beethoven đã bắt cậu bé bốn tuổi khổ luyện nhiều giờ liền trên đàn piano như một người lớn. Tám tuổi, Beethoven đã cùng cha đi biểu diễn ở một vài thành phố của nước Đức. Thời gian này, ông đã bắt đầu sáng tác và có một vài tác phẩm được công diễn.

Âm nhạc của ông phần lớn có giai điệu hùng tráng, chủ đề nổi bật là Đấu tranh – Anh hùng – Chiến thắng. Bên cạnh chất hùng tráng, mạnh mẽ, trong sáng tác của ông còn có những giai điệu trữ tình, lãng mạn, những bức tranh thiên nhiên, thôn dã trong sáng,...

Beethoven sáng tác rất nhiều tác phẩm: 9 giao hưởng, nổi bật là các bản số 3, số 5, số 6, số 9; 32 sonata cho piano, tiêu biểu là sonata số 8 *Bi hùng*, số 14 (*được gọi là Ánh trăng*); nhiều concerto và các tác phẩm hoà tấu thính phòng. Đặc biệt, Giao hưởng số 9 là bản xuất sắc và rất độc đáo bởi chương 4 có sự kết hợp của hợp xướng, chủ đề *Ngợi ca niềm vui*, giai điệu mang tính náo nức, kêu gọi nhân loại xiết chặt tay nhau vì một thế giới hoà bình.

Cuộc đời của Beethoven gặp nhiều bất hạnh về vật chất và tinh thần. Năm 32 tuổi, nhạc sĩ bị điếc nặng, căn bệnh này đã ảnh hưởng rất nhiều tới sự nghiệp sáng tác của ông. Beethoven mất ngày 26 tháng 3 năm 1827 tại Viên. Cuộc đời và sự nghiệp của ông là tấm gương sáng về nghị lực vươn lên vượt qua khó khăn, cố vũ tinh thần đấu tranh cho sự tiến bộ của loài người.

- Hãy thảo luận để nêu những nét chính về cuộc đời và sự nghiệp sáng tác của nhạc sĩ Beethoven
- Tính chất âm nhạc nổi bật của Beethoven là gì?

2. Nghe nhạc

- Nghe và nêu cảm nhận về trích đoạn *Chương I – Giao hưởng số 5* của Beethoven

GIAO HƯỞNG SỐ 5

(Trích)

Ludwig van Beethoven (1770 – 1827)

Allegro con brio (♩ = 108) (rút gọn cho Piano)

The image shows a musical score for the first movement of Beethoven's Symphony No. 5. It is in 4/4 time and D minor. The tempo is marked 'Allegro con brio' with a quarter note equal to 108 beats per minute. The score starts with a forte (ff) dynamic and a piano (p) dynamic section. The piano part is marked '(rút gọn cho Piano)'. There are some markings at the bottom of the page, possibly indicating copyright or publisher information.

Giao hưởng số 5 còn được gọi là giao hưởng *Định mệnh*, là một trong những tác phẩm xuất sắc nhất của Beethoven được hoàn thành năm 1808, thể hiện cuộc đấu tranh của con người với số phận. Tác phẩm gồm 4 chương, là tổng hợp của cảm xúc cách mạng, sự xung đột kịch tính và kết thúc với chương 4 huy hoàng của sự chiến thắng. Chương 1 có chủ đề được xây dựng trên một âm hình ngắn, tính chất nghị lực, mạnh mẽ, được Beethoven ví là tiếng gõ cửa của định mệnh. Ông muốn gửi đến thông điệp: *Nếu số mệnh ập xuống chúng ta, hãy đứng lên chiến đấu và không chịu đầu hàng cho đến khi thắng lợi.*

GÓC ÂM NHẠC

1. Hãy sáng tạo một số động tác minh họa cho bài hát *Cuộc đời tươi đẹp*.
2. Cùng bạn tập trình diễn bài hát *Cuộc đời tươi đẹp*.
3. Cùng bạn hoà tấu gõ đệm cho *Bài đọc nhạc số 5 – Cuộc đời tươi đẹp* theo nhịp, phách, tiết tấu, với các nhạc cụ gõ.
4. Hãy sưu tầm một số tác phẩm của nhạc sĩ Beethoven hoặc một số câu chuyện về ông mà em yêu thích để chia sẻ với bạn.

Ngôn ngữ của âm nhạc là ngôn ngữ chung của tất cả mọi thể hệ và mọi dân tộc; ai cũng hiểu được nó, bởi nó được hiểu bằng trái tim.
Gioachino Rossini

Chủ đề

8

GIẢI ĐIỆU CUỘC SỐNG

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca và tính chất trong sáng, trữ tình của bài *Khúc hát chim sơn ca*
- **Nhạc cụ:** Biết sử dụng sáo recorder hoặc kèn phím để hoà tấu *Bài thực hành số 5*
- **Thường thức âm nhạc:** Nêu được đặc điểm chính của piano và guitar
- **Nghe nhạc:** Biết biểu lộ cảm xúc khi nghe trích đoạn độc tấu guitar – bản *Asturias* của Isaac Albeniz

**NHẬN DIỆN –
KHÁM PHÁ**

- Nghe và vận động theo bài *Khúc hát chim sơn ca*

HÁT**KHÚC HÁT CHIM SƠN CA***Vừa phải, trữ tình**Nhạc và lời: Đỗ Hoà An*

Tiếng sơn ca ngân nga đầu đây, giữa không gian bao la thơ ngây,

ngõ trên cao tiếng sáo diều vi vu vi vu. Gọi ánh trăng lên vui

đêm trung thu, gọi nắng ban mai xua tan sương mù, tiếng sơn ca

dâng cho đời khúc hát mê say. Ôi sơn ca, hỡi sơn

ca, em cũng gọi được như sơn ca, gọi ánh trăng vàng, gọi nắng xuân

sang, bằng tiếng hát mê say tuổi thơ. Ta ca lên, hãy ca

lên, hỡi các bạn tuổi thơ sơn ca, để cánh chim câu rợp khắp thế

gian, bằng tiếng hát mê say của em.

Tìm hiểu bài hát

Bài hát *Khúc hát chim sơn ca* có cấu trúc hai đoạn nhạc, tính chất trong sáng, trữ tình. Hình ảnh những chú chim sơn ca hồn nhiên với tiếng hót trong trẻo giữa bầu trời bao la cũng là hình ảnh của tuổi thơ cất lên tiếng hát mê say ngợi ca cuộc sống.

- Qua luyện tập hát, em hãy chỉ ra đoạn 1 và đoạn 2 của bài *Khúc hát chim sơn ca*
- Nêu cảm nhận của em về bài hát *Khúc hát chim sơn ca*
- Luyện tập hát kết hợp gõ đệm theo phách hoặc vận động theo nhạc

I. Sáo recorder: Luyện tập hoà tấu

- Đọc tên nốt nhạc theo tiết tấu và luyện tập hoà tấu

Bài thực hành số 5

Andantino (thong thả)

Giới thiệu nhạc cụ phương Tây

1. Tìm hiểu nhạc cụ

a. Piano

Đàn piano (còn được gọi là dương cầm) là nhạc cụ phương Tây được sử dụng rộng rãi bởi tính ứng dụng và khả năng biểu cảm vượt trội. Piano thuộc loại đàn phím và có kích thước khá lớn. Hộp cộng hưởng của đàn được làm bằng gỗ, bên trong có hệ thống dây bằng kim loại và búa gõ bọc nỉ để gõ vào dây. Bàn phím của đàn gồm một hàng phím trắng và một hàng phím đen. Phía dưới đàn piano còn có hệ thống pedal (thường là 3 pedal). Người chơi ngồi trên ghế trước bàn phím, dùng hai tay bấm vào các phím trên đàn và chân có thể sử dụng pedal để tạo ra hiệu quả âm thanh ngân, ngắt, to, nhỏ theo ý muốn.

Về âm sắc của piano, những âm trầm đầy đặn và ấm áp, những âm cao trong sáng. Đàn piano được ví là “ông hoàng” của các loại nhạc cụ bởi khả năng thể hiện phong phú, đa dạng các sắc thái tình cảm của con người. Piano được sử dụng để độc tấu, hòa tấu, đệm cho hát và cho các nhạc cụ khác. Hầu như các nhạc sĩ chuyên nghiệp nổi tiếng đều sáng tác cho đàn piano.

Piano upright

Piano grand

b. Guitar

Trong số các nhạc cụ phương Tây, guitar là loại nhạc cụ khá phổ biến bởi cấu tạo gọn nhẹ và tính năng dễ sử dụng. Guitar có hộp cộng hưởng và cần đàn được làm bằng gỗ. Đàn có 6 dây, trên cần đàn được chia thành các ngăn phím. Người chơi dùng tay trái bấm vào các ngăn phím và tay phải gảy vào dây đàn để tạo nên những âm thanh có cao độ khác nhau.

Tiếng đàn guitar ở những âm trầm khá dày và ấm, những âm cao thanh thoát và sắc nét, có thể biểu cảm được nhiều cung bậc cảm xúc: trữ tình, tự sự, tươi vui, rộn ràng,... đặc biệt phù hợp với những giai điệu sôi nổi, nhảy múa như vũ điệu latin, flamenco,... Đàn guitar thường được dùng để độc tấu, đệm hát hoặc hoà tấu.

Sự phát triển của kĩ thuật điện tử thế kỉ XX đã cho ra đời guitar điện. Đàn guitar điện có âm thanh to và vang xa hơn guitar gỗ, thường được dùng trong các ban nhạc nhẹ, chủ yếu để đệm hát hoặc hoà tấu.

Guitar gỗ

Guitar điện

- Hãy nêu đặc điểm chính của piano và guitar (cấu tạo, cách diễn tấu, âm sắc)

2. Nghe nhạc

- Nghe, vận động theo trích đoạn độc tấu guitar, tác phẩm *Asturias* của Isaac Albeniz

ASTURIAS
(Trích)

Isaac Albeniz (1860 – 1909)

Asturias được nhạc sĩ Isaac Albeniz sáng tác cho đàn piano và nhạc sĩ Andrés Segovia chuyển soạn cho guitar. Tác phẩm thể hiện nỗi nhớ quê hương da diết của tác giả về vùng đất Asturias ở phía Nam Tây Ban Nha, nơi có nhiều phong cảnh xinh đẹp. *Asturias* được mệnh danh là “guitar Tây Ban Nha” bởi phong cách flamenco đặc trưng và vũ điệu Di gan rực lửa, mang đến cho người nghe những sắc màu âm thanh độc đáo.

- Trong số những nhạc cụ vừa học, em yêu thích nhạc cụ nào? Vì sao?
- Nếu được học một trong số nhạc cụ trên, em sẽ chọn loại nhạc cụ nào?

GÓC ÂM NHẠC

1. Cùng bạn sáng tạo các động tác phụ hoạ cho bài hát *Khúc hát chim sơn ca*.
2. Sưu tầm một số tác phẩm độc tấu guitar hoặc piano để chia sẻ với bạn.
3. Cùng hoà tấu với giáo viên giai điệu dưới đây bằng sáo recorder hoặc kèn phím.

Chân trời sáng tạo

Âm nhạc làm cho chúng ta
cảm thấy cuộc đời tươi đẹp hơn.
Mark Klepaski

GIẢI THÍCH THUẬT NGỮ

Thuật ngữ, khái niệm	Giải thích	Trang
Giao hưởng	Thể loại nhạc đàn có quy mô lớn bao gồm nhiều chương (trong đó có ít nhất một chương ở hình thức sonata với cấu trúc ba phần: trình bày, phát triển và tái hiện), viết cho dàn nhạc giao hưởng diễn tấu.	24
Khí nhạc	Loại âm nhạc dành cho nhạc cụ diễn tấu, còn được gọi là nhạc đàn.	24
Làn điệu	Thuật ngữ để chỉ những bài dân ca, những điệu hát chèo có tên và lời ca khác nhau nhưng giai điệu có những nét giống nhau.	30
Nhạc hát	Loại âm nhạc dành cho giọng hát (thanh nhạc)	35
Nhạc kịch (opera)	Thể loại kết hợp giữa âm nhạc (gồm thanh nhạc, khí nhạc) với sân khấu và một số nghệ thuật khác như văn chương, múa,...	35
Nhạc nhẹ	Những thể loại âm nhạc đại chúng do ban nhạc ít người biểu diễn, mang tính giải trí cao như: pop, rock, rap, jazz,...	54
Nhạc thính phòng	Nhạc hát hoặc nhạc đàn được biểu diễn trong phòng nhỏ	48
Sonata	Thể loại nhạc đàn gồm nhiều chương (trong đó có ít nhất một chương ở hình thức sonata), thường là viết cho một nhạc cụ độc tấu.	48
Tiểu phẩm	Tác phẩm nhạc đàn có quy mô nhỏ.	24

HUÂN CHƯƠNG HỒ CHÍ MINH

BỘ SÁCH GIÁO KHOA LỚP 7 – CHÂN TRỜI SÁNG TẠO

1. NGỮ VĂN 7, TẬP MỘT
2. NGỮ VĂN 7, TẬP HAI
3. TOÁN 7, TẬP MỘT
4. TOÁN 7, TẬP HAI
5. TIẾNG ANH 7
Friends Plus - Student Book
6. GIÁO DỤC CÔNG DÂN 7
7. LỊCH SỬ VÀ ĐỊA LÍ 7
8. KHOA HỌC TỰ NHIÊN 7
9. CÔNG NGHỆ 7
10. TIN HỌC 7
11. GIÁO DỤC THỂ CHẤT 7
12. ÂM NHẠC 7
13. MĨ THUẬT 7 (BẢN 1)
14. MĨ THUẬT 7 (BẢN 2)
15. HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM, HƯỚNG NGHIỆP 7 (BẢN 1)
16. HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM, HƯỚNG NGHIỆP 7 (BẢN 2)

Các đơn vị đầu mối phát hành

- **Miền Bắc:** CTCP Đầu tư và Phát triển Giáo dục Hà Nội
CTCP Sách và Thiết bị Giáo dục miền Bắc
 - **Miền Trung:** CTCP Đầu tư và Phát triển Giáo dục Đà Nẵng
CTCP Sách và Thiết bị Giáo dục miền Trung
 - **Miền Nam:** CTCP Đầu tư và Phát triển Giáo dục Phương Nam
CTCP Sách và Thiết bị Giáo dục miền Nam
 - **Cửu Long:** CTCP Sách và Thiết bị Giáo dục Cửu Long
- Sách điện tử:** <http://hanhtrangso.nxbgd.vn>

Kích hoạt để mở học liệu điện tử: Cào lớp nhủ trên tem để nhận mã số. Truy cập <http://hanhtrangso.nxbgd.vn> và nhập mã số tại biểu tượng chia khóa.

